

en gång varit brukligt i Sverige och t. o. m. i Uppland under vikingatiden. *Herfinnr* var nämligen namnet på en av de isländska landnamsmännens, Sléttu-Biorns, stamfäder på modernet. Han var en uppsvensk man, säger Landnáma, och i sin tur ättling på modernet från en av de berömda sveakungarna med namnet Erik.»

På U 744 förekommer uttrycket **byki · haruistam**; von Friesen och Brate förmoda, att också detta åsyftar Härvesta i Fröslunda socken. Detta är emellertid oriktigt; se U 744.

Brate har i *Svenska runristare* (1925) uppfört U 809 bland Torbjörns arbeten. Bland de där sammanförda ristningarna finnes tre runristare med namnet Torbjörn, vilket Brate icke har iakttagit. Det är icke sannolikt, att någon av dessa mästare har ristat Härvesta-stenen, trots att ristningen företer vissa yttre likheter med den av en Torbjörn signerade U 379.

810. Nopskäl, Fröslunda sn.

Pl. 119.

Litteratur: L 1452, D 1:112. R. Dybeck, Reseberättelse 1862 (ATA); UFT h. 1 (1871), s. 23; K. Strömbäck, Biskopskulla—Fröjeslunda Minne, 1873 (ATA, Brevserie 1); E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 57; A. Rylander och A. Karlén, Fornlämningsinventering i Fröslunda sn 1927 (ATA); S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1941 (ATA).

Äldre avbildning: Dybeck, D 1:112.

Runstenen står i en stenig beteshage, 40 m. NNV om mangårdsbyggnaden.

L 1452: »Nopsgärdes trappsten». — Dybeck antecknar i sin reseberättelse för år 1862, att »runstenarna i Noppskäls by [= U 810] och gärde [= U 809] granskades. Båda tarfva snar omvårdnad.» *Sveriges runurkunder*: »Runstensstycket ligger å en af gårdarne i Nopskäl.» — Kyrkoherde Strömbäck uppger, att ett »runstensfragment . . . ligger på en af gårdarne i Nopsgärde by, der den, tyvärr, begagnas till tvättbrygga.» Vid Rylanders och Karléns besök år 1927 låg stenen »8 m. från SÖ knuten av boningshuset. I trädgården.» Vid runinskriftsinventeringen år 1941 hade den av gårdsägaren flyttats till sin nuvarande plats och upprests på en cementfot.

Grå granit. Höjd 1,09 m., bredd 0,64 m. Ristningen är djupt huggen med breda, rundade linjer. Huggningstekniken påminner om Balle.

Inskrift:

... auk · ernuiþr · þair ×
 × litu · raisa · stan · þisa ...
 15 20 25 30

... ok Ærnviðr þeir letu raisa stein þenna ...

»... och Ärnvid de läto resa denna sten ...»

Till läsningen: Före 1 **a** finnas nu inga spår av runor. 1 **a** har förlorat hst nedanför bst. 4 **e** är tydligt stunget. 16 **i** är ej stunget. 17 **t** har förlorat bistavarna genom flagring. Genom 20 **a** går en spricka i stenen; bst är dock tydlig. Mellan 26 **a** och 27 **n** finnes ingen runa. 29 **i** är ej stunget. Efter 31 **a** synas numera inga spår av ristning. — Dybeck: ... auk · ernuiþr · þair · · litu · risa · stan · þisa · a ... Läsningen kommenteras: Stafven i $\mathfrak{N}$ uti $\mathfrak{tN}$ är stungen. I inskriften har icke varit ristadt $\mathfrak{Rt|t|t}$ »

Mansnamnet *Ærnviðr* (*Arnvidh*) är känt från hela Norden under medeltiden, men är i runinskrifterna ytterst sällsynt. Vid sidan av det säkra belägg, som U 810 ger, finnes hittills endast ett något osäkert på L 776 Ramsjö, Vittinge sn.

E. Brate anser, att U 810 kan ha ristats av Balle, en åsikt som han tydligen huvudsakligen stöder på korsets utseende. Antagandet är möjligen riktigt, trots att ristningen förefaller något för klumpig för att vara huggen av denne runmästare.

811. Hjalsta kyrka.

Pl. 119, 120.

Litteratur: L 765, D 1:124. J. Bureus, Fa 6 s. 102 n:r 43 (Bureus' egen uppteckning), s. 136 n:r 8 (Axehiell), Fa 5 n:r 184, Fa 1 s. 46, Ff 6 n:r 77; J. Rhezelius, Fa 10:1 n:r 90; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 92; O. Celsius, Svenska runstenar (Fm 60) 2, s. 158; F. Burman i Nova Acta R. Soc. Scient. Ups. Vol. 5 (1792), s. 304; O. Gumælius och C. W. Paykull, Några ord till upplysning om bladet »Sigtuna» (1865), s. 53; UFT h. 1 (1871), s. 39; E. Öhlén, Skrivelse den 10/7 1918 (ATA); A. Karlén, Fornlämningsinventering i Hjalsta sn 1927 (ATA); S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1941 (ATA).

Äldre avbildningar: Rhezelius, teckning (i Fa 10:1); J. Bureus, kopparstick (i Ff 6 n:r 77); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta); Dybeck, D 1:124.

Runstenen står 35 m. SV om kyrkan, 23 m. V om västra kyrkogårdsmuren, 20 m. N om landsvägen, 13 m. V om U 812. På västra och östra sidan, i linje med U 811 och 812, stå tre resta stenar utan inskrift. — Enligt Bureus fanns stenen »Uti samma kyrkogårdsmur väster.» Axehiell (i Fa 6): »Uthi Hjalstadh kyrkegårds mur». Fa 5: »J Bolgårdz muren». Rhezelius (Fa 10:1): »Hjalsta Sochn. J Kyrkiemuren». Ff 6: »Hielstad kyrkemur». — I Ransakningarna

Fig. 257. U 811. Hjalsta kyrka. Efter teckning av Rhezelius.